

L U D

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAWCZEGO
I KOMITETU NAUK ETNOLOGICZNYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

TOM C ZA ROK 2016

„LUD” is regularly indexed/abstracted in:

- IBSS (International Bibliography of the Social Sciences)
- Anthropological Index Online
- CEJSH (Central European Journal of Social Sciences and Humanities)
- ERIH (European Reference Index for the Humanities); ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences)
- SCOPUS
- Bibliografia etnografii polskiej (<http://www.bep.uni.lodz.pl>)

L U D
ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA
LUDOZNAWCZEGO
I
KOMITETU NAUK ETNOLOGICZNYCH PAN

ORGANE DE LA SOCIÉTÉ POLONAISE D'ETHNOLOGIE
ET DU COMITÉ DES SCIENCES ETHNOLOGIQUES

ZAŁOŻONY W ROKU

1895

PRZEZ
ANTONIEGO KALINĘ

OGÓLNEGO ZBIORU

TOM C
ZA ROK 2016

PTL
1895

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE
KOMITET NAUK ETNOLOGICZNYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK
POZNAŃ–WARSZAWA–WROCŁAW 2016

RADA REDAKCYJNA

Janusz Barański, Michał Buchowski, Elżbieta Goździak (Waszyngton), Chris Hann (Halle/Saale), Zbigniew Jasiewicz, Katarzyna Kaniowska, Gabriela Kiliánová (Bratysława), Lech Mróz, Aleksander Posern-Zieliński, Alexandra Schwell (Hamburg)

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Redaktor naczelny – Danuta Penkala-Gawęcka
Zastępca redaktora naczelnego – Jacek Bednarski
Sekretarza redakcji – Natalia Bloch
Redaktor – Roman Bąk
Redaktor tematyczny (folklorystyka) – Teresa Smolińska
Redaktor językowy – Katarzyna Majbroda
Redaktor techniczny – Justyna Nowaczyk
Projekt okładki – Ewa Wąsowska

Recenzenci artykułów:

Ewa Banasiewicz-Ossowska, Marcin Brocki, Michał Galas, Joanna Janiszewska, Zygmunt Kłodnicki, Waldemar Kuligowski, Zbigniew Libera, Jan Lorenz, Katarzyna Łeńska-Bąk, Małgorzata Melchior, Lech Mróz, Magdalena Radkowska-Walkowicz, Sławomir Sikora, Magdalena Waligórska

Korekta językowa streszczeń: Samuel Bennett
Tłumaczenie spisu treści: Małgorzata Rajtar

Copyright © by Polskie Towarzystwo Ludoznawcze and Authors, 2016

ISSN 0076-1435

Współwydawca tomu: Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie

Publikacja dofinansowana ze środków:
Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego,
Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku,
Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu,
PTL O/Kraków, PTL O/Opole, PTL O/Poznań, PTL O/Warszawa;
wydana we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE – WROCŁAW 2016
ADMINISTRACJA: 50-383 WROCŁAW, UL. FRYDERYKA JOLIOT-CURIE 12
TEL. 71 375 75 83, FAX 71 375 75 84
e-mail: ptl@ptl.info.pl, <http://www.ptl.info.pl>
REDAKCJA: 61-614 POZNAŃ, UL. UMULTOWSKA 89d
TEL. 61 829 13 64, 61 829 13 85, 61 829 13 84
e-mail: danagaw@amu.edu.pl; jbed@amu.edu.pl; nbloch@amu.edu.pl
http://www.ptl.info.pl/?page_id=112

DRUK: Zakład Poligraficzno-Wydawniczy M-Druk w Wągrowcu

100 tom „Ludu” ukazał się dzięki pomocy finansowej instytucji i osób prywatnych. Wszystkim wymienionym poniżej Darczyńcom serdecznie dziękujemy za wsparcie, które umożliwiło opublikowanie jubileuszowego tomu w formie drukowanej. Jesteśmy bardzo wdzięczni za okazaną solidarność i pomoc.

Redakcja

Publikacja została dofinansowana ze środków następujących instytucji:

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego
Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu

Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie

PTL O/Kraków

PTL O/Opole

PTL O/Poznań

PTL O/Warszawa

Wsparcia w formie darowizny udzielili także:

Katarzyna Barańska

Marianna i Roman Bąkowie

Elżbieta Berendt

Anna W. Brzezińska

Piotr Dahlig

Wojciech Dohnal

Mariusz Filip

Marek Gawęcki

Zbigniew Jasiewicz

Dorota Jasnowska

Irena Kabat

Janusz Kamocki

Damian Kasprzyk

Zygmunt Kłodnicki

Agnieszka Kościańska

Lucyna Król

Karolina Krzeszewska

Waldemar Kuligowski

Joanna Kurbiel

Jolanta Łodykowska-Sulima

Marta Machowska

Izabella Main

Katarzyna Majbroda

Małgorzata Michalska

Anna Nadolska-Styczyńska

Małgorzata Oleszkiewicz

Małgorzata Orlewicz

Aleksandra Paprot

Jacek Pawlik

Aleksander Posern-Zieliński

Rafał Rygalski

Aleksandra Rzepkowska

Iwona Rzepnikowska

Joanna Sienkiewicz

Agata Sikora

Teresa Smolińska

Zofia Sokolewicz

Łukasz Stanaszek

Paulina Suchecka

Anna Szyfer

Jan Święch

Marek Tuszewicki

Katarzyna Waszczyńska

Anna Witeska-Młynarczyk

SPIS TREŚCI

I. JUBILEUSZ „LUDU”

Danuta Penkala-Gawęcka, Setny tom „Ludu”	15
Aleksandra Michałowska, Biblioteka Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego . .	17
Marek Szajda, Archiwum Naukowe przy Zarządzie Głównym Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Zasób, funkcjonowanie oraz zadania na przyszłość	25
Zbigniew Jasiewicz, Aleksander Posern-Zieliński, Etnologia w Polskiej Aka- demii Nauk. Refleksje z okazji 40-lecia powołania Komitetu Nauk Etnologicznych PAN	39

II. FOCUS ON US: FOREIGN ANTHROPOLOGISTS
ON THEIR RESEARCH IN POLAND

Michał Buchowski, Mutual encounters	47
Carole Nagengast, The making of reluctant socialists: class, culture and the Polish state	61
Frances Pine, Reflections on longterm fieldwork in Poland	69
Chris Hann, The Wisłok project, 1978-1985	83
Marysia Galbraith, Malinowski's legacy: reflections on ethnography in Poland, and Poland in ethnography	93
Alexandra Schwell, <i>Kierunek – Wschód!</i> A personal discovery of Poland	103
Joanna Mischal, Emigration, exile, and return: conducting anthropological research in Poland	113
Juraj Buzalka, A journey to Przemyśl thanks to European Academia	123
Anika Keinz, Imagining Poland – doing fieldwork in Poland	133
Jessica C. Robbins-Ruszkowski, Exploring the „shadow side” of ethnographic research on aging in Poland	143
Iuliia Buyskykh, A Ukrainian scholar in Poland: notes in the margins	153

III. ARTYKUŁY

Katarzyna Majbroda, Postmodernistyczne otwarcie w polskiej antropologii społecz- no-kulturowej. Projekt urzeczywistniony?	161
--	-----

Magdalena Kozhevnikova, Człowieko-zwierzęce hybrydy i chimery w nauce. Historia i współczesność	185
Jacek Nowak, Żydowscy sąsiedzi. O więziach społecznych w pamięci mieszkańców południowej Polski	209
Magdalena Zatorska, Lokalne interpretacje pielgrzymek chasydzkich do Polski i na Ukrainę (Lelów, Leżajsk, Humań)	233

IV. KOMUNIKATY

Agata Agnieszka Konczal, Korniki, świerki, leśnicy i ekolodzy. Spór o Puszcę Białowieską jako konflikt odmiennych wizji natury	257
Olga Solarz, Przedstawienia węża na cmentarzach pogranicza polsko-ukraińskiego	267

V. ROZMOWY I WSPOMNIENIA

Dziennik czynności Zofii Cieślanki (oprac. Maria Zachorowska i Andrzej Rataj; wpraw. Roman Reinfuss)	277
--	-----

VI. RECENZJE I NOTY RECENZYJNE

Grażyna Kubica, Maria Czaplicka: płeć, szamanizm, rasa. Biografia antropologiczna, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2015 (<i>Zbigniew Jasiewicz</i>)	305
Małgorzata Maj (red.), Antropologia i etnologia w czasie wojny. Działalność Sektion Rassen- und Volkstumsforschung Institut für Deutsche Ostarbeit, Krakau 1940-1944, w świetle nowych materiałów źródłowych, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2015 (<i>Filip Wróblewski</i>)	312
Christopher Piney, Photography and Anthropology, London: Reaktion Books 2011 (<i>Filip Wróblewski</i>)	316
Inga B. Kuźma, Domy bezdomnych. Badania sytuacji kryzysowych, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2015 (<i>Adam Pomieciński</i>)	319
Hubert Wierciński, Rak. Antropologiczne studium praktyk i narracji, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego 2015 (<i>Anna Witeska-Młynarczyk</i>)	323
Rastislava Stoličná-Mikolajová, Socializmus na tanieri. Možnosti a praktyki stravovania obyvateľov Slovenska v rokoch 1948-1989, Bratislava: VEDA 2015 (<i>Zygmunt Klodnicki</i>)	327
Jaroslav Malina, Anti-encyklopedie anti-antropologie. A-Ž, Brno: Akademické nakladatelství CERM 2013 (<i>Waldemar Kuligowski</i>)	330
Waldemar Majcher (red.), Nasze dziedzictwo kulturowe, cz. 1: Warmia, Mazury, Olsztyn: Fundacja Dziedzictwo Nasze 2014 (<i>Anna Szyfer</i>)	332
Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska, Emilia Wieczorkowska (red.), Kalina Jaglarz (współpraca red.), Wilki i ludzie. Małe kompendium wilkologii, Katowice: grupa kulturalna.pl 2014 (<i>Iwona Rzepnikowska</i>)	334

VII. KRONIKA

92. Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, Wrocław, 23 września 2016 (<i>Mariola Tymochowicz</i>)	339
Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego za okres od września 2015 do sierpnia 2016 roku (<i>Piotr Grochowski</i>)	344
Posiedzenie Komitetu Nauk Etnologicznych PAN inaugurujące kadencję 2016-2019, Warszawa, 4 lutego 2016 (<i>Aleksander Posern-Zieliński</i>)	351
Posiedzenie plenarne Komitetu Nauk Etnologicznych PAN, Kraków, 21 kwietnia 2016 (<i>Irena Kabat</i>)	352
Konferencja „Jaka refleksja o kulturze jest dzisiaj potrzebna Europie? Wyzwania, dylematy, perspektywy”, Wrocław, 22-23 września 2016 (<i>Katarzyna Majbroda</i>)	355
Notes on the authors (special section)	361
Noty o autorach artykułów	364
Nowa redakcja „Ludu”	365
Informacje dla autorów	367

CONTENTS

I. JUBILEE OF „LUD”

Danuta Penkala-Gawęcka, The 100 th volume of “Lud”	15
Aleksandra Michałowska, The Library of the Polish Ethnological Society	17
Marek Szajda, The Scientific Archive located at the Main Board of the Polish Ethnological Society. Collections, functions and future aims	25
Zbigniew Jasiewicz, Aleksander Posern-Zieliński, Ethnology in the Polish Academy of Sciences. Some thoughts on the 40 th anniversary of the establishment of the Committee of Ethnological Sciences at the Polish Academy of Sciences . . .	39

II. FOCUS ON US: FOREIGN ANTHROPOLOGISTS
ON THEIR RESEARCH IN POLAND

Michał Buchowski, Mutual encounters	47
Carole Nagengast, The making of reluctant socialists: class, culture and the Polish state	61
Frances Pine, Reflections on longterm fieldwork in Poland	69
Chris Hann, The Wisłok project, 1978-1985	83
Marysia Galbraith, Malinowski’s legacy: reflections on ethnography in Poland, and Poland in ethnography	93
Alexandra Schwell, <i>Kierunek – Wschód!</i> A personal discovery of Poland	103
Joanna Misztal, Emigration, exile, and return: conducting anthropological research in Poland	113
Juraj Buzalka, A journey to Przemyśl thanks to European Academia	123
Anika Keinz, Imagining Poland – doing fieldwork in Poland	133
Jessica C. Robbins-Ruszkowski, Exploring the „shadow side” of ethnographic research on aging in Poland	143
Iuliia Buyskykh, A Ukrainian scholar in Poland: notes in the margins	153

III. ARTICLES

Katarzyna Majbroda, The postmodern opening in Polish socio-cultural anthropology. A project realised?	161
Magdalena Kozhevnikova, Human-animal hybrids and chimeras in science: history and today	185

Jacek Nowak, Jewish neighbours. Social ties as recalled by inhabitants of Southern Poland	209
Magdalena Zatorska, Local interpretations of Hasidic pilgrimages to Poland and Ukraine (Lelov, Lizhensk, Uman).	233

IV. REPORTS

Agata Agnieszka Konczal, Bark beetles, spruces, foresters and ecologists. The argument concerning the Białowieża Forest as a conflict among diverse visions of nature	257
Olga Solarz, Snake images at cemeteries on the Polish-Ukrainian border	267

V. INTERVIEWS AND RECOLLECTIONS

Zofia Cieślanka's activities diary (ed. Maria Zachorowska and Andrzej Rataj; Introduction by Roman Reinfuss)	277
--	-----

VI. REVIEWS AND REVIEW NOTES

Grażyna Kubica, Maria Czaplicka: płeć, szamanizm, rasa. Biografia antropologiczna [Maria Czaplicka: Gender, shamanism and race. An anthropological biography], Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2015 (<i>Zbigniew Jasiewicz</i>) . . .	305
Małgorzata Maj (red.), Antropologia i etnologia w czasie wojny. Działalność Sektion Rassen- und Volkstumsforschung Institut für Deutsche Ostarbeit, Krakau 1940-1944, w świetle nowych materiałów źródłowych [Anthropology and ethnology during World War II. The activities of Sektion Rassen- und Volkstumsforschung Institut für Deutsche Ostarbeit, Krakau 1940-1944, considering new sources], Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2015 (<i>Filip Wróblewski</i>) . .	312
Christopher Piney, Photography and Anthropology, London: Reaktion Books 2011 (<i>Filip Wróblewski</i>)	316
Inga B. Kuźma, Domy bezdomnych. Badania sytuacji kryzysowych [Houses of the homeless. Research on crisis situations], Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2015 (<i>Adam Pomieciński</i>)	319
Hubert Wierciński, Rak. Antropologiczne studium praktyk i narracji [Cancer. An anthropological study of practices and narratives], Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego 2015 (<i>Anna Witeska-Młynarczyk</i>).	323
Rastislava Stoličná-Mikolajová, Socializmus na tanieri. Možnosti a praktiky stravovania obyvateľov Slovenska v rokoch 1948-1989, Bratislava: VEDA 2015 (<i>Zygmunt Klodnicki</i>).	327
Jaroslav Malina, Anti-encyklopedie anti-antropologie. A-Ž, Brno: Akademické nakladatelství CERM 2013 (<i>Waldemar Kuligowski</i>)	330
Waldemar Majcher (ed.), Nasze dziedzictwo kulturowe, cz. 1: Warmia, Mazury [Our cultural heritage, vol. 1: Warmia and Mazury], Olsztyn: Fundacja Dziedzictwo Nasze 2014 (<i>Anna Szyfer</i>)	332

Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska, Emilia Wieczorkowska (eds.), Kalina Jaglarz (coop. ed.), <i>Wilki i ludzie. Małe kompendium wilkologii</i> [On wolves and people. A short handbook of wolfology], Katowice: grupa kulturalna.pl 2014 (<i>Iwona Rzepnikowska</i>)	334
---	-----

VII. CHRONICLE

92nd General Meeting of Delegates to the Polish Ethnological Society, Wrocław, 23 September 2016 (<i>Mariola Tymochowicz</i>)	339
Report on the work of the Main Board of the Polish Ethnological Society from September 2015 to August 2016 (<i>Piotr Grochowski</i>).	344
Meeting of the Committee of Ethnological Sciences, Polish Academy of Sciences. Beginning of the 2016-2019 term of office, Warsaw, 4 February 2016 (<i>Aleksander Posern-Zieliński</i>).	351
Plenary meeting of the Committee of Ethnological Sciences, Polish Academy of Sciences, Kraków, 21 April 2016 (<i>Irena Kabat</i>)	352
Conference “What kind of reflection does Europe need today? Challenges, dilemmas and perspectives”, Wrocław, 22-23 September 2016 (<i>Katarzyna Majbroda</i>) . . .	355
Notes on the authors (special section)	361
Notes on the authors of articles	364
Nowa redakcja „Ludu”.	365
Information for authors.	367